

החלטה מס' 2/2019

הוועדה למתן היתרים לפי פרק ד' להודעה בדבר הכללים למניעת ניגוד עניינים

של שרים וסגני שרים, התשס"ג – 2003

החלטה סופית בבקשת ראש הממשלה ח"כ בנימין נתניהו לקבלת היתר אישי

לאי – קיום כלל מהכללים למניעת ניגוד עניינים של שרים וסגני שרים

א. רקע כללי

החלטה זו מתייחסת לכלל בקשותיו של ראש הממשלה, ח"כ בנימין נתניהו, לאפשר לו לקבל סיוע במימון הוצאותיו המשפטיות משני מקורבים בעלי אמצעים, תושבי חוץ, שאינם אזרחי ישראל. לשם כך ביקש לקבל מהוועדה למתן היתרים לפי פרק ד' להודעה בדבר הכללים למניעת ניגוד עניינים של שרים וסגני שרים, התשס"ג – 2003 (להלן "הכללים") היתר לחרוג מהכללים למניעת ניגוד עניינים של שרים וסגני שרים, האוסרים על קבלת המימון כמבוקש. המקורבים הם בן דודו של ראש הממשלה, מר נתן מיליקובסקי¹ ומי שהוצג כחברו הקרוב, מר פנחס פרטרידג'.

ראש הממשלה הופנה לוועדה למתן היתרים לפי הכללים (להלן "הוועדה") על ידי היועץ המשפטי לממשלה, ד"ר אביחי מנדלבליט, שקבע כי על בקשתו של ראש הממשלה לא חל חוק שירות הציבור (מתנות), התש"ם-1979, אולם חלים הכללים המכונים גם "כללי אשר" שלפיהם "חל איסור על קבלת המימון המבוקש ועל ראש הממשלה להימנע מקבלתו. ככל שראש הממשלה מבקש לקבל את המימון על אף האיסור הקבוע בכללי אשר, עליו לפנות לוועדת ההיתרים לשם קבלת היתר" (מכתבו של היועץ המשפטי לממשלה למבקר המדינה מיום 27 ביוני 2018).

הבקשה המקורית הוגשה ביום 2 ביולי 2018. ביום 18 ביולי 2018 נשלח לבאי כוח המבקש מכתב שכלל שאלות מטעם הוועדה, בקשה להבהרות ובקשה למסירת תמונת מצב מלאה ומפורטת לגבי תורמים הפוטנציאליים, טיב הקשרים עימם, היקף החובות לגבי שכר הטרחה, פירוט הכספים ששולמו עד כה ומה טעם נדרשת עזרה של אנשים מבחוץ.

ביום 18 באוקטובר 2018 נדחתה טענת היעדר סמכות שהעלו באי כוח המבקש. הבקשה הוכרעה לגופה ביום 29 בנובמבר 2018, כאשר לבקשת באי כוחו של המבקש לא נערך דיון בבקשה לגופה. **שאלות הוועדה לא נענו.** הבקשה נדחתה בהתבסס על החומר שהיה בפני הוועדה, על בסיס החלטות קודמות של הוועדה, שבאף אחת מהן לא ניתן היתר למימון הוצאות משפט לשר מכהן, ועל בסיס עקרונות שנקבעו במקרים דומים. בהחלטה נקבע כי:

¹ בהקדמת המאחר, נציין כי במכתב מיום 6 במאי 2019 כתב לוועדה בהרכבה הנוכחי ב"כ המבקש, עוה"ד נבות תל-צור, כי: "אנו מתכבדים להודיע כבר עתה על **תיקון** הבקשה לקבלת היתר מיום 7.1.19 כך שהיא לא תתייחס עוד לבן הדוד מר מיליקובסקי, ותחתיו אפשר שיוצג בפני הוועדה.... **גם תורם נוסף אחר**..." (ההדגשות במקור).

"מימון הוצאות משפט איננו מסוג העניינים בהם מוצדק ליתן היתר אישי לחריגה מהכללים, וכי, ככלל, לא מדובר בסוג העניינים 'שהוא מוצדק בנסיבות המקרה ותקין מבחינה ציבורית'. ... כפי שנקבע בעבר, נדרשות נסיבות אישיות ייחודיות וכבודות משקל ביותר כדי לחרוג מכך. נסיבות כאלה כלל לא הוצגו בפני הוועדה.

מימון הוצאות משפט הנובעות מחקירה פלילית, הכוללת חשש למעשים פליליים בקשר עם בעלי הון שונים, לא ראוי שיעשה בידי בעלי הון. 'מצב של גביר המשלם כספים לנושא משרה ציבורית, יש להימנע ממנו הן מהותית והן בשל מראית העין... (החלטת היועץ המשפטי לממשלה אליקים רובינשטיין מיום 24.5.2000 בעניין נשיא המדינה עזר ויצמן סעיף ו' עמוד 10 להחלטה). מימון כזה עלול לפגוע באמון הציבור בשלטון בהקשר של טוהר המידות. מתן היתר אישי לאי קיום הכללים בנסיבות העניין אינו מוצדק ואינו ראוי מבחינה ציבורית."

הוועדה עמדה בהחלטתה על כך שהמבקש לא נתן מענה לשאלות שנשאל ולא סיפק לוועדה מידע מפורט לגבי יחסיו עם המממנים הפוטנציאליים ומדוע הוא נזקק לתרומתם.

ביום 7 בינואר 2019 הוגשה "בקשה נוספת ומחודשת לקבלת סיוע במימון הוצאות הגנה" מטעם ראש ממשלה. בקשה זו התייחסה לגיוס מימון משני התורמים הפוטנציאליים האמורים בסכום כולל של \$2,000,000. בבקשה זו נמסר לראשונה לוועדה כי המבקש כבר קיבל \$300,000 ממר מיליקובסקי וכן חליפות וסיגרים ממר פרטרידג', כל אלה ללא היתר כנדרש.

הבקשה הנוספת נדונה ונדחתה ביום 20 בפברואר 2019. נקבע, בהתבסס על עקרון סופיות ההחלטות הקבוע בכללים וכן בהתבסס על החלטות קודמות של הוועדה, כי על המבקש למצות את השימוש בהונו שלו תחילה, בטרם יפנה לבקש תרומות:

"אין אנו יכולים לקבל מודל של "תרומות תחילה" ואח"כ השתתפות הנוגע בדבר עצמו במימון. הוועדה קבעה בעבר עיקרון הפוך – בטרם יפנה שר לנדבת תרומתם של בעלי הון, עליו למצות את יכולותיו ממשאביו והונו העצמי - בהחלטת הוועדה מיום 11.10.2010 בעניין גיוס תרומות כספיות לצורך הליך משפטי מינהלי נקבע כך:

"על פני הדברים בקשת השר לגייס תרומות לצורך מימון הליכים משפטיים הנוגעים למינוי משרה פוליטית לאחר סיום כהונתו כשר, אינה עולה בקנה אחד עם האיסור שבחוק ובכללים. בקשר לכך קבעה הוועדה בעבר: אין זה ראוי ששר או סגן שר בממשלת ישראל יידרש לנדבת ליבם של בעלי ממון וגם/או של בעלי עסקים שכן מטבע האדם הוא שאנשים אלה עשויים לראות [...] בתרומות שהם תורמים לו, משום שלח לחמך". (החלטת הוועדה מיום 23.3.2003).

יחד עם זאת, מוסמכת הוועדה לדון בבקשה לקבלת היתר אישי לאי קיום כלל מן הכללים והיא רשאית להיתר סטייה מן הכללים אם הדבר נראה לה מוצדק בנסיבות המקרה ותקין מבחינה ציבורית (סעיף 19 לכללים). כפי שהחליטה הוועדה בעבר, ניתן לסטות מן העיקרון הגלום בכללים במקרה בו מתקיימות נסיבות מיוחדות המצדיקות זאת... בנסיבות בהן הוכח להנחת דעת הוועדה שהמבקש אינו מסוגל לממן... ממקורותיו הכספיים."

הוועדה עמדה על כך שמהחלטה קודמת בעניינו של המבקש עולה כי בינו ובין מר מיליקובסקי התקיימו גם יחסים עסקיים שבאו לידי ביטוי בהחזקות בשותפות שיתר המחזיקים בה הם מר מיליקובסקי ובני משפחתו המידיים וכי שותפות זו החזיקה בחלקים ניכרים מתאגיד תעשייתי העוסק בתוספי פלדה. קשר עסקי זה לא הוזכר בבקשות. הוועדה ציינה כי גם בבקשה זו לא סיפק המבקש מענה מספיק לשאלות שנשאלו ולא חשף את פרטי הונו ואת הסיבות שהביאו לכך שהוא נזקק לעזרת הזולת למימון הוצאותיו המשפטיות.

נקבע, בהתבסס על חוות דעתו של היועץ המשפטי לממשלה, כי על ראש הממשלה להשיב את \$300,000 שקיבל ממר מיליקובסקי, להנחת דעתם של מבקר המדינה והיועץ המשפטי לממשלה ולפי לוח זמנים שייקבעו. לגבי החליפות והסיגרים – נקבע כי על ראש הממשלה

להחזיר את החליפות לנותנם או להחזיר את שווי החליפות לנותנם או לשלם את שווי למטרה ראויה שתיקבע. הטיפול בנושא הוטל על היועצת המשפטית ועל החשב של משרד ראש הממשלה.

על החלטה זו הגיש ראש הממשלה לבית המשפט העליון עתירה לביטול ההחלטה ולקבלת היתר לחרוג מהכללים למניעת ניגוד עניינים של שרים וסגני שרים, ולאפשר לו לקבל סיוע במימון הגנתו המשפטית (בג"ץ 1820/19).

בשלב מסוים, מטעמים שאין מקום לפרטם בהחלטה זו, התפטר יו"ר הוועדה הקודם, כב' השופט בדימוס, הד"ר עוני חבש, ותחתיו התמנה ביום 28 במרץ 2019 היו"ר החתום על החלטה זו.

ב. הדיון בעתירה ופסק הדין בבג"ץ

הוועדה סברה כי לא נפל דופי כל שהוא בהחלטותיה וכי דין העתירה להידחות. אולם העתירה לא נדונה לגופה. בנושא זה מוטב לצטט את פסק דינו של בית המשפט העליון (מיום 18 במרץ 2019) כלשונו:

"בשלב זה, בהמלצתנו – שניתנה מבלי לנקוט עמדה לגופם של דברים – הודיע בא כוח המשיבה 1 (הוועדה) כי אין למרשתנו התנגדות לכך שתתאפשר לעותר השלמת טיעון בפניה בעל-פה וכי היא תשמע את הדברים בלב פתוח ובנפש חפצה.

בא כוח העותר הודיע מצידו כי הוא ימציא למשיבה 1 לבקשתה כל פרטים שיתבקשו על ידה לצורך הדיון המשלים כאמור [ההדגשה הוספה]. לאחר מיצוי הדיון המשלים תינתן על ידי המשיבה 1 החלטה חדשה בהתבסס על מכלול הטיעונים, הפרטים והמסמכים שיובאו בפניה.

אנו נותנים תוקף של פסק – דין להסכמות אלה."

ג. השתלשלות העניינים ממועד מתן פסק הדין ואילך

הבסיס העיקרי להסכמת הוועדה להמלצת בית המשפט העליון הייתה התחייבותו (המודגשת לעיל) של המבקש, למתן כל פרטים שיתבקשו על ידי הוועדה, כפי שהוצהרה בשמו ומכוחו, בפה מלא במהלך הדיון.

לאחר הדברים האלה, ביום 15 באפריל 2019, נכתב מטעם הוועדה לב"כ המבקש כלהלן:

"טרם קביעת מועד לכינוס הוועדה לדיון בבקשת ראש הממשלה, ח"כ בנימין נתניהו, לקבלת היתר מהוועדה למתן היתרים, הוועדה מבקשת לקבל מידע ונתונים בכתב כדלהלן:

1. תמונת מצב בנוגע לרכושו של ראש הממשלה בארץ ובחו"ל, מכל סוג ומין שהוא, ללא יוצא מן הכלל (מזומנים, אג"ח, נדל"ן וכיוצ"ב) ובמידת הצורך גם מענה לשאלות שתתעוררנה, לאחר קבלת הדיווח המלא בעניין רכושו של ראש הממשלה.

2. תשובות לשאלות ולהבהרות שדרשו חברי הוועדה כאמור במכתבו של עו"ד דוד נהיר לעו"ד עמית חדד מיום 18.7.18.²

כל זאת בהתאם להתחייבותך שנרשמה בפס"ד שניתן בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לצדק מיום 18.3.19 לפיה: "בא כוח העותר הודיע מצידו כי העותר ימציא למשיבה 1 לבקשתה כל פרטים שיתבקשו על ידה לצורך הדיון המשלים כאמור".

לאחר קבלת מלוא התשובות להנחת דעת הוועדה, ייקבע מועד להשלמת טיעונך בע"פ בפני הוועדה, כאמור בפס"ד המוזכר לעיל".

בתגובה הגיע מכתב מעו"ד תל-צור מיום 22 באפריל 2019, שהתקבל ביום 28 באפריל 2019 (בשל חופשת הפסח במשרד מבקר המדינה). במכתב זה הודיע ב"כ המבקש כי הם אינם מוכנים למסור מידע וטען כי אין מקום להתנות את קיום הדיון החוזר בתנאים מוקדמים כל שהם.

בו ביום, הודיעה הוועדה לב"כ המבקש כי:

"הכריכה בין הנכונות לשמוע שוב ובעל פה את ב"כ ראש הממשלה ובין מתן פרטים על ידו נובעת מפסק הדין של בית המשפט העליון ומהרקע לפסק דין זה, דהיינו מהשתלשלות העניינים מיום הגשת בקשה זו ומינוי הוועדה הראשונה ועד לדיון בבית המשפט העליון.

מבחינת הוועדה מתן פרטים נוספים הוא תנאי בלעדיו אין לשימוע נוסף בעל פה, וזה הבסיס להסכמה בבית המשפט העליון.

כזכור, בטרם הדיון הראשון התבקשו פרטים ע"י הוועדה מהמבקש, במכתב שעד היום לא נתקבל עליו מענה מספיק. עובדה זו נזכרה הן בהחלטה הראשונה של הוועדה והן בהחלטה השנייה וכן בתשובת הוועדה לעתירה לבג"ץ.

לא זו אף זו - במהלך הדיון בבקשה הנוספת עיינה הוועדה בהחלטות קודמות של הוועדה ונמצא כי בין אחד התורמים הפוטנציאליים והמבקש התקיים קשר עסקי ולא קשר משפחתי בלבד כפי שהוצג ע"י באי כוח המבקש. מאז התפרסמו ברבים אף מפי המבקש עצמו פרטים נוספים לגבי קשר עסקי זה שלא בא זכרם בפניות המבקש לוועדה. לפיכך ראוי לקבל על הדברים פירוט בכתב מבעוד מועד, בטרם ייקבע דיון בעל פה בוועדה."

ביום 6 במאי 2019 הודיע עו"ד תל-צור כי ראש הממשלה מוותר על המימון ממר מיליקובסקי, ותחתיו אפשר שיוצג תורם נוסף אחר. הוא ביקש להימנע מהצבת תנאים מקדימים לקיום הדיון החוזר ולקבוע בהקדם דיון חוזר בפני הוועדה ולמצער לקבוע ישיבה מקדמית בה ימסור את הסתייגות ראש הממשלה ממסירת כל המידע המבוקש.

למחרת היום הודיעה הוועדה לעו"ד תל-צור:

"הוועדה רשמה לפנייה את הודעת המבקש לפיה היא פטורה, מעתה ואילך, מלהתייחס לאותו חלק מן הבקשה הנוגע לבן הדוד מר מיליקובסקי והיא מצטמצמת כעת רק להיתר המבוקש לקבלת התרומה ממר ספנסר פרטרידג'.

בבית המשפט העליון בשבתו כבית דין גבוה לצדק הצהרת מפורשת כי: "... העותר ימציא למשיבה 1 לבקשתה כל פרטים שיתבקשו על ידה לצורך הדיון המשלים כאמור". הדברים הללו נרשמו כמצוטט ומהווים חלק עיקרי ובלתי נפרד מפסק הדין.

² זה המכתב מיום 18.7.18 שנזכר לעיל, שכלל שאלות מטעם הוועדה, בקשה להבהרות ובקשה למסירת תמונת מצב מלאה ומפורטת לגבי תורמים הפוטנציאליים, טיב הקשרים עימם, היקף החובות לגבי שכר הטרחה, פירוט הכספים ששולמו עד כה ומה טעם נדרשת עזרה של אנשים מבחוץ.

עד היום המבקש נמנע מלקיים את התחייבותו זו, על אף שעיון ולימוד החומר שהתבקש חיוני ונחוץ לוועדה לפני שהיא ממשיכה לשמוע את טיעונו המשלים.

לפיקר, כבר בסיכום מכתבה הראשון אליך, מיום 15 באפריל 2019, שבו פורטו כל פרטי ההשלמה המבוקשים, נכתב לך, כי "לאחר קבלת מלוא התשובות להנחת דעתה של הוועדה ייקבע מועד להשלמת טיעונך בע"פ בפני הוועדה, כאמור בפסק הדין המוזכר לעיל".

האמור במכתב תשובתך לוועדה מיום 22 באפריל נדחה על ידה במכתבי אליך מיום 28 באפריל 2019 שבו היא שבה ומבהירה כי "מתן פרטים נוספים הוא תנאי בלעדיו אין לשימוע נוסף בעל פה, וזה הבסיס להסכמה בבית המשפט העליון".

חרף זאת, מרשך עדיין נמנע מלקיים את ההתחייבות שנמסרה על ידך בשמו, בבית המשפט העליון, כמצוטט לעיל.

ולא זאת אף זו, הניסיון לרתום את העגלה לפני הסוסים, דהיינו, לכתוב עכשיו במכתבך כי בישיבה המשלימה המבקש יציג את הסתייגותו ממסירת הצהרת ההון שהתבקשה ממנו, עוד במכתבנו מיום 15 באפריל 2019, לא יצלח, שכן ברור מאליו, שהאינפורמציה הזו נדרשת לצורך ההתכוננות של הוועדה לישיבה הזו ולא לצורך הצגת טיעון כלשהו מצד המבקש מדוע הוא איננו מחויב לתתה, כפי שהתחייבת בשמו בבית המשפט העליון ב-18 במרץ 2019, וללא שום הסתייגות.

הוועדה ערה לדחיפות הנחוצה בקיום הדיון המשלים אך היא מבקשת בשלישית לחזור ולהבהיר כי כל עוד המבקש עומד בסירובו, ועקב זאת לא ימסרו לה מלוא הפרטים שהתבקשו ממנו בסעיפים 1 ו-2 שבמכתב מיום 15 באפריל 2019, לא תיקבע שום ישיבה נוספת בפרשה זו.

בו ביום, לאחר הודעה זו, חיווה מבקר המדינה, כבוד השופט (בדימ') יוסף חיים שפירא, דעתו לגבי מכתבו של עו"ד תל-צור מיום 6 במאי 2019:

"אני מאמץ את הנאמר בסיפא של סעיף 6 למכתבו של עו"ד תל-צור: "... **ולמצער לקבוע ישיבה מקדמית עם הוועדה**" (ההדגשה במקור). המבקר סבור כי כללי הצדק הטבעי והדין המנהלי מחייבים את הוועדה לאפשר למבקש לטעון את טענותיו בישיבה שכזו, אשר בה הוא ימסור לפחות חלק מהנתונים שדרשה הוועדה ו/או ליתן הסברים לגבי השלמת הפרטים או אי השלמתם או הסבר על הקושי המתלווה לכך, על מנת שהוועדה תוכל להתרשם ממקור ראשון ולהחליט בהתאם. יש לזכור שבכנסת משרדנו מצויים הצהרות הון של המבקש, שניתן להציגן לחברי הוועדה, בכפוף לקבלת אישור המבקש או ב"כ בישיבה זו ניתן להציע אפשרות זו".

הוועדה שקלה את הדברים של מבקר המדינה ברצינות רבה ובכבוד ראש, בהתחשב במכלול נסיבות העניין, במעמדו של המבקש ובמשמעות שיש לדברים. אולם עם כל הכבוד למבקר המדינה לא יכולה הוועדה לקבל את עמדתו.

נקודת המוצא המשפטית היא כי הודות להסכמה שגובשה בהמלצת בג"ץ תתאפשר השלמת טיעון בעל פה וכי יומצאו לוועדה לבקשתה כל הפרטים שיתבקשו על ידה לצורך הדיון המשלים. כאמור, מבחינת הוועדה מסירת המידע היא תנאי בלעדיו אין לקיום השלמת הטיעון בעל פה.

באי כוח המבקש אינם מוסרים מידע ובכך מפרים את התחייבותם בבג"ץ ומסכלים את האפשרות להשלמת טיעון בעל פה. במכתבם מתנגדים באי כוח המבקש לדרישה למסירת מידע כתנאי מקדמי לקיום השלמת טיעון בעל פה ותחת זאת מבקשים לאפשר להם להופיע בפני הוועדה. הם מבקשים לקבוע ישיבה מקדמית בה יתייחסו להסתייגות ראש הממשלה ממסירת הצהרת הון גורפת, בארץ ובחו"ל. מבקר המדינה יוצק תכנים משלו לבקשה לקיום ישיבה מקדמית זו. הוועדה עמדה על כך שהנכונות למסור חלק מהנתונים נשמעה אך ורק מפי מבקר המדינה ולא מפי בא כוח המבקש. באשר לעיון בהצהרות ההון של המבקש המצויות

במשרד מבקר המדינה - מבלי לקבוע מסמרות בשאלת סמכות הוועדה לעיין בהצהרות ההון או לקבל מידע שמקורו בהצהרות אלה, יודגש כי עצם הנכונות לשקול את חשיפת הצהרות ההון של המבקש נשמעה אף היא מפי מבקר המדינה בלבד. הרי הצהרות ההון קיימות ונגישות ולכאורה אך מתבקש היה שיתאפשר העיון בהם כחלק מהדיון בבקשה ובוודאי כחלק מהמענה לשאלות הוועדה. אולם לא זו עמדת המבקש ובאי כוחו - נציין כי בעתירה העלו באי כוח המבקש סברה כי הוועדה עיינה בהצהרות ההון וטענו על כך בחומרה ובתקיפות. יובהר כי הוועדה לא עיינה בהצהרות ההון ולא קיבלה מידע שמקורו בהצהרות ההון של המבקש, פרט לכך שנמסר לוועדה שמהצהרות ההון שהגיש המבקש עולה שהוא אדם אמיד. כל אלה אינם מתיישבים עם הצעת מבקר המדינה לפיה יאשר המבקש עיון בהצהרות ההון המצויות במשרד מבקר המדינה.

אם אכן היתה נכונות של המבקש ובאי כוחו למסור חלק מהנתונים שהתבקשו ולאפשר לוועדה לעיין בהצהרות ההון של המבקש ניתן היה לצפות כי יעלו יוזמה זו בעצמם, ימסרו את הפרטים ויודיעו על הסכמתם לעיון בהצהרות ההון, כחלק מהמענה לדרישות הוועדה ובהתאם להתחייבותם בבג"ץ, בטרם קביעת ישיבה מקדמית.

עוד יוער כי במהלך דיוניה הקודמים של הוועדה התברר – בין היתר – שהצהרת ההון האחרונה חסרה היא. כך, לא נזכרים בה \$300,000 שקיבל המבקש ללא היתר הוועדה מן דודו. לפיכך אפילו התאפשר עיון בהצהרות ההון הללו – לא די בכך.

כללו של דבר – אין ביכולתנו בנסיבות העניין לקבל את חוות דעתו של מבקר המדינה לגבי קיום ישיבה בטרם יימסרו הנתונים כנדרש וכמתחייב.

בד בבד התפרסמו בכלי התקשורת מסרים לפיהם הוועדה מעכבת את מימון הוצאותיו המשפטיות של המבקש ובכך מסכלת את יכולתו להיערך לשימוע בפני היועץ המשפטי לממשלה. ביום 12 למאי 2019 הודיעה הוועדה:

"נוכח פרסומים שונים בימים האחרונים, שבה הוועדה למתן היתרים ומבהירה שוב כי היא עושה כל שניתן כדי להחיש את השלמת הטיעון בעל פה בפניה בבקשת ראש הממשלה, ח"כ בנימין נתניהו. לצורך זה ממתינה הוועדה למסירת מידע מטעם ראש הממשלה.

הוועדה ביקשה מבא כוח ראש הממשלה כי ימסור מידע בהתאם להתחייבות שנתן בבג"ץ, אולם סורבה פעמיים. **הוועדה שבה ומודיעה כי היא עומדת על מסירת פרטים בהתאם לבקשותיה.**

כזכור, הוועדה למתן היתרים כבר קיבלה שתי החלטות בבקשת ראש הממשלה ח"כ בנימין נתניהו למתן היתר החריג למימון הוצאות ההגנה המשפטית שלו. בשתייהן סורבה הבקשה באופן ענייני, בהתבסס על החלטות קודמות של הוועדה לאורך השנים, על סמך החומר הכתוב ועל פי שימוע בכתב.

בדיון בעתירת ראש הממשלה בבג"ץ נגד החלטת הוועדה, התחייב בא כוח ראש הממשלה למסור מידע לוועדה. בפסק הדין נכתב "בא כוח העותר הודיע מצידו כי העותר ימציא למשיבה 1(הוועדה) לבקשתה כל פרטים שיתבקשו על ידה לצורך הדיון המשלים כאמור."

מסירת הפרטים בהתאם להתחייבות בא כוח ראש הממשלה במהלך הדיון בבג"ץ בעתירת ראש הממשלה בבג"ץ, היוותה תנאי להסכמת הוועדה להשלמת טיעון בפניה בעל פה.

באין מידע כמבוקש, לא נוצר בסיס לקיום השלמת טיעון בעל פה."

מבקר המדינה הודיע כי הוא תומך בעמדת באי כוחו של רה"מ שיש לקבוע ישיבה מקדמית עמם, כדי שלא יפנו שוב לבג"ץ. כאמור לעיל, הוועדה שקלה בכובד ראש את עמדת מבקר המדינה ובנסיבות העניין אינה יכולה לקבלה.

ביום 19 במאי 2019 הודיעה הוועדה לב"כ המבקש:

"לצערנו הרב, עבר כחודש ימים מאז דרישת הוועדה לקבל מידע ונתונים, וזאת על יסוד הצהרתך בבית המשפט העליון ודבריך שנרשמו בפסק הדין מיום 18.3.19.

לפיכך ולפנים משורת הדין, מודיעה הוועדה כי אם גם במהלך השבוע הקרוב היא לא תענה, הבקשה תדחה סופית".

ביום 22 במאי 2019 הודיע עו"ד תל-צור:

"למיטב ידיעתי, ראש הממשלה בוחן מספר אפשרויות העומדות לרשותו בסוגיית מימון הגנתו המשפטית.

מכל מקום, אני מעביר בזאת את פנייתך בצירוף ההחלטה האחרונה של וועדת ההיתרים, לטיפולו של עו"ד עמית חדד, המכותב למייל זה, אשר ישיבך דבר".

ביום 23 במאי 2019 ביקש עו"ד עמית חדד ארכה כדלקמן:

"בימים אלו צוות ההגנה דן עם ראש הממשלה במכלול הנושאים העומדים על הפרק, לרבות דרישתה של ועדת ההיתרים לקבל את פירוט נכסיו של ראש הממשלה. בנסיבות אלו אבקש מהוועדה הנכבדה לדחות את מועד מתן התשובה ב-30 ימים".

מתוך התחשבות במבקש, קיבלה הוועדה את בקשת הדחיה:

"הוועדה ממתינה מיום 15.4.19 למידע ולנתונים שביקשה (לרבות מענה לשאלות הוועדה מיום 18.6.18 שלא נענו עד כה), וזאת על יסוד הצהרת באי כוחו של ראש הממשלה בבית המשפט העליון ודבריהם שקיבלו ביטוי בפסק הדין מיום 18.3.19.

ביום 19.5.19 הודיעה הוועדה כי אם גם במהלך השבוע הקרוב היא לא תיענה, הבקשה תידחה סופית.

ביום 22.5.19 הודיע עו"ד נבות תל-צור כי הוא מעביר את הנושא לטיפולו של עו"ד עמית חדד וביום 23.5.19 ביקש עו"ד עמית חדד לדחות את מועד מתן התשובה ב-30 ימים.

הוועדה מחליטה להיענות לבקשה, כך שאם תוך 30 יום לא ייענו בקשותיה במלואן, הבקשה תידחה סופית".

ד. סוף דבר - הימנעותו העקבית של המבקש מלקיים את התחייבותו בבג"ץ ולהיענות לבקשותיה של הוועדה

כפי שקבעה הוועדה: "מימון הוצאות משפט איננו מסוג העניינים בהם מוצדק ליתן היתר אישי לחריגה מהכללים, וכי, ככלל, לא מדובר בסוג העניינים 'שהוא מוצדק בנסיבות המקרה ותקין מבחינה ציבורית'. כפי שנקבע בעבר, נדרשות נסיבות אישיות ייחודיות וכבדות משקל ביותר כדי לחרוג מכך. נסיבות כאלה כלל לא הוצגו בפני הוועדה". עוד נקבע כי "בטרם יפנה שר לנדבת תרומתם של בעלי הון, עליו למצות את יכולותיו ממשאביו והונו העצמי". כפי שהחליטה הוועדה בעבר, ניתן לסטות מן העיקרון הגלום בכללים במקרה בו מתקיימות נסיבות מיוחדות המצדיקות זאת... בנסיבות בהן הוכח להנחת דעת הוועדה שהמבקש אינו מסוגל לממן... ממקורותיו הכספיים."

הכלל הינו אי מתן היתר אישי לחריגה מהכללים ומימון ממקורות עצמיים, ואילו מתן היתר מותנה בשכנוע הוועדה כי נסיבותיו הייחודיות של המקרה מצדיקות סטייה מהכלל וכי המבקש מיצה את יכולותיו לממן את הגנתו בהונו העצמי. בנסיבות העניין לא די בדיון עקרוני או תיאורטי – על מנת לאפשר לשקול חריגה מהכללים הדיון חייב להיות דיון עובדתי פרטני ולהסתמך על מידע, נתונים ואסמכתאות ראיות. לשם כך ביקשה הוועדה, מהשלב המוקדמים ביותר של הדיון בבקשה זו, לקבל מידע מלא ומפורט ומענה לשאלותיה. ואולם המבקש לא נענה, עד עצם היום הזה, לאף אחת מבקשות הוועדה.

יתר על כן, מתברר, כפי שעלה מהאמור במפורש במכתבו של עו"ד תל-צור מיום 6 במאי 2019 ומהתנהלותו לאורך התקופה, כי ראש הממשלה איננו מסכים, חרף הצהרת פרקליטו בבית המשפט העליון בעת הדיון בעתירה, למסור את המידע שהתבקש על מצב רכושו הנוכחי, וכי הוא מבקש להציג את הסתייגותו זו בישיבה מקדמית שהוא מבקש לכנס תחילה למטרה זו. ממכתב זה עולה כי הוועדה פטורה, אמנם, מלהתייחס לאותו חלק מן הבקשה הנוגע לבן הדוד מר מיליקובסקי, אולם נותרה הבדיקה הנדרשת לגבי הבקשה לקבלת היתר אישי לחריגה מהכללים לגבי מר ספנסר פרטרידג', לגבי קבעה הוועדה כי "הקשר בין המבקש ומר פרטרידג' נוצר, לפי הבקשה, לפני כ-19 שנה..., דהיינו בשנת 1999 או 2000. בתקופה זו המבקש היה בשלהי תקופת כהונתו כראש ממשלה בקדנציה הראשונה, או כמי שפרש מהפוליטיקה ונמצא בעמדת המתנה לחזור לשלטון. באותה העת היה כבר מר פרטרידג' איש עסקים ובעל הון. אף אם בהמשך התפתחה רעות וידידות אישית הקשר בין השניים התגבש בבסיסו כקשר בין בעל הון לפוליטיקאי בכיר, על כל המשתמע מכך. לא מדובר בחברות משכבר הימים, מתקופת הלימודים, תנועת הנוער או השירות הצבאי אלא בחברות של שניים שבעת התגבשות הקשר היו איש השלטון ובעל הון. חזקה היא, שחברות כזו נוצרה על בסיס אינטרסים הדדיים". הדברים בכללותם מחייבים בדיקה מפורטת על בסיס מידע מלא, נתונים ואסמכתאות. ככל שיוצג תורם נוסף אחר, יחולו אותם כללים ויידרש אותו פירוט שיאפשר בדיקה הולמת לשם קבלת החלטה ראויה.

תוכן התגובות מטעם המבקש לבקשות הוועדה איננו מתיישב עם ההתחייבות האמורה בבית המשפט העליון ולא עם מה שניתן היה לצפות ממי שמבקש לקבל היתר אישי חריג, מקום שלפי הכלל אין הוא זכאי לקבל מימון באמצעות תרומות כלל וכאשר הבקשה כבר נדונה ונדחתה פעמיים. לכאורה – נוצר רושם שמטרתן היא לגרום לדחיית המשך הדיון בבקשה, כך שבעוד שבפי באי כוחו של המבקש אמירות בדבר דחיפות העניין, ההתנהלות כל כולה אומרת סחבת.

בא כוחו של המבקש הודיע ביום 22 במאי 2019: "למיטב ידיעתי, ראש הממשלה בוחן מספר אפשרויות העומדות לרשותו בסוגיית מימון הגנתו המשפטית." עד כה לא הוצגה לוועדה אפשרות אחרת כל שהיא. ברור כי על כל אפשרות חלים, בשינויים המחויבים, אותם כללים ואותם עקרונות, שנועדו להבטיח את טוהר המידות, מניעת חשש לניגוד עניינים ואי פגיעה באמון הציבור בנבחרי. ככל שתובא בפני הוועדה בקשה חדשה לחריגה מהנהוג או מהמקובל או הכוללת רכיב של קבלת טובת הנאה למבקש, תעמוד הוועדה על פירוט המידע והנתונים.

לאחר שנקפו למעלה מ- 30 יום ממכתבה מיום 15 באפריל 2019 של הוועדה לבא כוח המבקש, והוא עדיין לא השיב לגופו של עניין, כתבה אליו הוועדה ביום 19 במאי 2019, במילים מפורשות, שאם גם במהלך השבוע השוטף הוא לא יענה, תידחה בקשתו סופית. נוכח הודעה על חילופי עורכי דין ומתוך התחשבות במבקש ניתנה לו, לבקשתו, ביום 23 במאי 2019, דחייה של 30 יום. עברו עוד 30 ימים מיום 23 במאי 2019 ולא הומצא לוועדה מאומה, לבד מבקשה שהוגשה בערבו של יום האתמול, להקפיא ל-30 יום את פנייתו של המבקש. בקשה זו, המוגשת ברגע האחרון, איננה מקובלת על הוועדה. לפיכך נידחות בזה כל בקשות המבקש לקבלת היתר באופן סופי.

למען הסר ספק יוטעם כי החלטות הוועדה מיום 20 בפברואר 2019 בעניין \$300,000 ובעניין החליפות בעיני עומדות. על כל הנוגעים בדבר לגרום לכך שהמבקש ימלא, בתוך זמן סביר, החלטות אלה.

לפי החלטת הוועדה למתן היתרים מיום 28.11.2010 בנוגע לפרסום החלטותיה, ובהתאם לפסק דין בעת"מ (י-ם) 1981/09 **התנועה לחופש המידע נ' משרד מבקר המדינה** (פורסם בנבו, החלטה מיום 15.3.11), ככלל, החלטות הוועדה למתן היתרים יפורסמו. עם זאת, הוועדה החליטה כי "בהתחשב בסוג העניינים בהם מדובר וברגישותם יישקל כל מקרה לגופו, והוועדה תוכל לקבוע לפי שיקול דעתה ובהתחשב בנסיבות כל מקרה לפרסם את החלטות באופן חלקי, תוך השמטת פרטים או עריכת שינויים או ללא פרטים מזהים. לעניין זה הוועדה תשקול גם את עמדת השר או סגן השר הנוגע בדבר לגבי הפרסום".

נסיבות הבקשה שלפנינו אינן מצדיקות הימנעות מפרסום ההחלטה, ולפיכך אנו מורים על פרסומה.

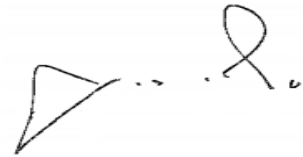
החלטה זו ניתנה היום, 24 ביוני 2019, לבא כוח המבקש, העתק ההחלטה נמסר למבקר המדינה ונשלח ליועץ המשפטי לממשלה.



עו"ד נורית ישראלי
חברת הוועדה



עו"ד אביגדור רביד
חבר הוועדה



שלום ברנר (שופט בדימוס)
יו"ר הוועדה